

The Evaluation Of The Turkish Literature Course Teaching Program According To Student Opinions (An Evaluation According To The CIPP Model)

Cevdet EPÇAÇAN¹

Melih ERZEN²

To cite this article:

Epçaçan, C., Erzen, M. (2022). The evaluation of the Turkish literature course teaching program according to student opinions (an evaluation according to the CIPP model) [Türk dili ve edebiyatı dersi öğretim programının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi (CIPP modeline göre bir değerlendirme)] *Electronic Journal of Education Sciences*, [Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi], 11(22), 361-377. DOI: 10.55605/ejedus.1195202

Research article

Received: 2022-10-27

Accepted: 2022-11-07

Abstract

The aim of this research is to determine the opinions of students at all grade levels of secondary education about the Turkish Language and Literature Curriculum by using Stufflebeam's Context-Input-Process-Product Evaluation Model (CIPP Model). In the research, survey research design, which is one of the quantitative research designs, was used. In the study, teachers working in all secondary schools in Siirt city center and all students studying in secondary schools in Siirt city center were accepted as the universe. As a sample, easily accessible sampling was used. As a data collection tool in the research, the Turkish Literature Curriculum Evaluation Scale with the CIPP Model, which was prepared by Karataş (2007) for the English Language Curriculum based on Stufflebeam's CIPP Evaluation Model and adapted for the Turkish Literature Curriculum by Çiftçi (2019). In the analysis phase of the data, first of all, Kolmogorov Smirnov test was applied to determine whether the data had a normal distribution, and as a result of the analysis, it was determined that the significance value was $0.00 < 0.05$, Therefore nonparametric test was used as the data set did not show normal distribution. Statistically; descriptive statistics, Mann-Whitney U Test and Kruskal - Wallis H tests and Pearson Correlation analysis were applied to determine the relationship between context, input, process and product dimensions of the CIPP Model. It has been concluded that secondary school students have a moderate opinion, which is neither completely negative nor completely positive, about the effectiveness of the Turkish Language and Literature program in all sub-dimensions and items, and there are differences between student views in terms of gender, grade level and attitude towards the Turkish Language and Literature course.

Keywords: Curriculum, Turkish language and literature curriculum, CIPP model.

¹ Assoc. Dr. Siirt University, epcacan@gmail.com , [0000-0001-8926-3226](https://orcid.org/0000-0001-8926-3226)

² Assoc. Dr. Hacı Bayram Veli University, erzenmelih@gmail.com [0000-0001-6936-7511](https://orcid.org/0000-0001-6936-7511)

Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programının Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (CIPP Modeline Göre Bir Değerlendirme)

Cevdet EPÇAÇAN³

Melih ERZEN⁴

Atf:

Epçaçan, C., Erzen, M. (2022). The evaluation of the Turkish literature course teaching program according to student opinions (an evaluation according to the CIPP model) [Türk dili ve edebiyatı dersi öğretim programının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi (CIPP modeline göre bir değerlendirme)] *Electronic Journal of Education Sciences*, [Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi], 11(22), 361-377. DOI: 10.55605/ejedus.1195202

Araştırma Makalesi
07

Geliş Tarihi: 2022-10-27

Kabul Tarihi: 2022-11-

Öz

Bu araştırmanın amacı ortaöğretim tüm sınıf düzeylerinde okuyan öğrencilerin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı hakkındaki görüşlerini Stufflebeam'in Bağlam- Girdi-Süreç –Ürün Değerlendirme Modelini (CIPP Modeli) kullanarak belirlemektir. Araştırmada nicel araştırma desenlerinden tarama araştırma deseninden yararlanılmıştır. Araştırmada Siirt il merkezindeki ortaöğretim okullarında okuyan tüm öğrenciler evren olarak kabul edilmiştir. Örneklem olarak kolay ulaşılabilir örnekleme başvurulmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Karataş (2007) tarafından Stufflebeam 'in CIPP Değerlendirme Modeli ölçüt alınarak İngilizce Dersi Öğretim Programı için hazırlanan ve Çiftçi (2019) tarafında Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı için uyarlaması yapılan Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programını CIPP Modeli İle Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizi aşamasında öncelikle verilerin normal bir dağılıma sahip olup olmadığını belirlemek için Kolmogorov Smirnov testi uygulanmış ve analiz sonucunda anlamlılık değeri $0.00 < 0.05$ olduğu için verilen normal bir dağılıma sahip olmadığı belirlenmiş ve nonparametrik testlerin kullanılabilmesi yargısına varılmıştır. İstatistiksel olarak; betimsel istatistik, Mann-Whitney U Testi ve Kruskal - Wallis H testleri ve CIPP Modelinin bağlam, girdi, süreç ve ürün boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon analizi uygulanmıştır. Ortaöğretim öğrencilerinin tüm alt boyutlarda ve maddelerde Türk Dili ve Edebiyatı programının etkililiği konusunda ne tamamen olumsuz, ne de tamamen olumlu olan orta seviyede bir kanaate sahip oldukları, cinsiyet, sınıf düzeyi ve Türk Dili ve Edebiyatı dersine yönelik tutum açısından öğrenci görüşleri arasında farklılıklar olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Öğretim programı, Türk dili ve edebiyatı dersi öğretim programı, CIPP modeli.

³ Doç. Dr. Siirt Üniversitesi, , epcacan@gmail.com , 0000-0001-8926-3226

⁴ Doç. Dr. Hacı Bayram Veli Üniversitesi, , erzenmelih@gmail.com 0000-0001-6936-7511

Giriş

Eğitim sistemleri, ilköğretim kademesinden yükseköğretim kademesine kadar öğrencilere kazandırılacak kazanımları, öğrenme- öğretme süreçlerini ve öğretim sürecinin etkililiği ve niteliğini değerlendirme sürecini öğretim programları aracılığıyla yapmaktadır. Bilindiği üzere öğretim programı, öğrenene okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir (Demirel, 2012). Eğitim dinamik bir yapıya sahip olduğundan öğretim programları da sürekli bir gelişim ve değişime tabi olmaktadır. Ülkemizde de farklı zamanlarda öğretim programlarında değişiklikler yaşanmıştır. Örneğin; 2004 yılında oluşturulan ve 2005 yılında hayata geçirilen öğretim programıyla eğitimde köklü değişimler yaşanmıştır (Alak ve Nalçacı, 2012).

Bir toplumun veya bir kurumun, kuruluşun eğitim programlarına göz atarak, ilgili programların uygulanması sonrasında ortaya çıkacak sonuçlar hakkında tahminde bulunulabilir. Bunun için, uygulamaya konulan programlardaki eksikliklerin, yanlışlıkların giderilmesi gerekir. Toplumdaki değişimlere ve bilimdeki gelişimlere göre yeniden düzenleme yapılmalı, bir başka deyişle program düzenli olarak değerlendirilmelidir. Aynı zamanda, eğitim programlarının rastgele değerlendirilmemesi gerekir. Program değerlendirmenin doğru sonuçlar verebilmesi için, program geliştirme sürecine benzer süreçlerin izlenmesi ve aynı hassasiyetle planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesine ihtiyaç vardır (Yüksel, 2010).

Özdemir (2009)'e göre değerlendirme; edinilmiş mevcut bilgilerin veya verilerin anlamlandırılması, belirli amaçlara elverişli olup olmaması, belirli şartların sağlanıp sağlanmadığını sorgulanması, belirli anlamlara denk gelip gelmediğinin anlaşılabilmesi adına yorumlanmasıdır. Program değerlendirme ise; eğitim programlarındaki ihtiyaçların giderilip giderilmediği, hedeflere erişilme durumu, eğitim konusunda belirlenen ölçülerin sağlanıp sağlanmadığı, eğitim düzenleniş biçiminin kalitesi, kullanılan eğitim yönteminin çalışıp çalışmadığı, giderilmesi gereken taraflarının olup olmadığı şeklindeki sorulara cevap vermedir (Musal, 2006). Aynı zamanda, eğitim programının olgunlaştırılmasına imkân sağlar.

Kurt ve Erdoğan (2015), program değerlendirmenin pek çok amacının olduğunu fakat en temel amacın kullanılan programın değerinin ve yeterliğinin ne olduğunun açığa çıkmasını sağlamak olduğunu belirtmişlerdir. Aynı zamanda Özdemir (2009), eğitim programının uygulama esnasında sonuç verip vermediği, değiştirilmesi gereken kısımların tespiti, uygulamada olan programın etkililiği, okullardan edinilenlerin daha üst düzey öğretim kademelerinde veya meslek hayatında sonuç verip vermediği, program maliyetinin uygun olup olmadığını belirlemeyi amaçlar.

Sistematik bir sürece dayandırılan program değerlendirme, değerlendirmenin kapsamının gelişmesine de yardımcı olmaktadır. Birbirleriyle bağlantılı olarak planlama, uygulama ve değerlendirme olarak üç temel boyuttan oluşmaktadır. Program değerlendirmedeki sorumluluk sadece öncülüğünü üstlenmiş kurumlar, tasarımcılar veya değerlendiriciler değildir, aynı zamanda müdürler, öğretmenler ve öğrenciler de değerlendirme süreci içinde olması mümkün kişilerdir (Yüksel, 2010). Programı değerlendirmeyi tasarlayan kadar sürecin içindeki kişilerin değerlendirmede söz sahibi olması, programdan edindikleri ve edinemedikleri kazanımlar doğrultusunda değerlendirmenin içinde olmaları, değerlendirmeyi daha objektif kılacaktır.

Son zamanlarda, çok sayıda program değerlendirme yaklaşımının üretildiği görülmektedir (Kayhan ve Gürol, 2019). Bu yaklaşımlardan biri 1960'larda Daniel Stufflebeam'ın geliştirdiği CIPP (Context /Bağlam, Input /Girdi, Process /Süreç Product /Ürün) modelidir. Daniel Stufflebeam bu modeli kısaca "Seçenekler üzerinde doğru bir değerlendirmeye varmak için kullanışlı bilgiyi betimleme, elde etme ve sağlama süreci." olarak tanımlamaktadır (Akt. Akdoğan ve Uşun, 2017). Bu model, yetki sahibi kişilerin, programa dair karar verilmesine yardımcı olmak adına geliştirilmiştir

(Ayhan, 2021). Yetkili kişilerin, program değerlendirme sürecinde programa dair dört konuda karar vermesi gerekir (Ornstein & Hunkins, 2004).

1. Planlama hakkındaki kararlar.
2. Yapılandırma hakkındaki kararlar.
3. Uygulama hakkındaki kararlar.
4. Yeniden düzenleme hakkındaki kararlar

şeklinde sıralanır.

Stufflebeam'in geliştirdiği (CIPP) program değerlendirme modeli dört ana etmeden oluşmaktadır. Bunlar; bağlam, girdi, süreç ve ürün olarak ayrılmaktadırlar ve bu ana etmenler, "Ne yapmalıyız?", "Nasıl yapmalıyız?", "Her şey planlandığı gibi yürüyor mu?", "Program işliyor mu?" şeklindeki sorulara aranan cevaplarla şekillenir (Çopur ve arkadaşları, 2021). Buradan hareketle dört ana etmen aşağıdaki şekilde açıklanır.

1. **Bağlam değerlendirme:** Etrafındaki imkânları, gereksinimleri, problemleri değerlendirir. Kısaca, ihtiyaç analizi yapar. İstendik hedeflerin, ihtiyaçlarla çakışık olup olmadığı, hedeflerin ihtiyaçları karşılayıp karşılamadığını sunar. Aynı zamanda, programın sağlam ve zayıf tarafları sunulur (Kayhan ve Gürol, 2019).
2. **Girdi değerlendirme:** Bu aşamada, programın hedeflere ulaşması noktasında ihtiyaç duyulan bütün kaynaklar sıralanır. Bu aşamada, ilk aşamanın zıddı olarak program ve öğeler ayrıntılı olarak incelenir. "Hedefler, var olan duruma göre belirlenmiş mi?", "Öğretim stratejileri amaçlara uygun mu?" vs. sorularla, programdaki farklı öğelere cevaplar aranır (Başaran, Özdemir ve Can, 2020).
3. **Süreç değerlendirme:** Bu aşamada, programın uygulanmasına dair kararlar alınmalıdır. Program uygulanırken, uygulanan, planlanan ve gerçek etkinlikler arasındaki ilişki önemlidir. Deneysel verilerle, gereksinim duyulan ve fırsatlar bir araya getirilir (Altınsoy ve Küçüksüleymanoğlu, 2017).
4. **Ürün değerlendirme:** CIPP modelinin son aşaması olan bu aşamadaysa, programın meydana getirdiği ürüne dair veriler toplanır. Beklenen ürün ile meydana getirilen ürün arasında karşılaştırma yapılır. Ürün değerlendirme aşamasında, uygulamanın devam edip etmeyeceğine, devam ettiği takdirde ne gibi değişimlerin olması gerektiğine dair bilgi verilir. Böylece bu aşama dayanıklılık, etki/geçerlilik, aktarılabilirlik vs. şeklinde alt değerlendirmelere bölünmektedir (Akdoğan ve Uşun, 2017).

CIPP modeli ile, çeşitli kademelerdeki okulların programlarını revize etmek, bu düşüncenin yanında, öğrencilere sorumluluk düşüncesini aşılacak ve bu düşüncüyü geliştirmek hedeflenmiştir. CIPP modeli, eğitim kurumlarının dışında farklı kurumlara da uyarlanmış ve böylece sosyal yardım programlarında, ticaret, inşaat, askeri ve sağlık sektörlerinde de kullanılmıştır. Bütün bu sektörlerde de kullanım alanının olmasıyla birlikte, CIPP modelinin kapsamının geniş olduğu yorumu yapılabilir (Başaran, Özdemir ve Can, 2020). CIPP Modeli birçok dersin öğretim programının değerlendirilmesinde kullanılmaya devam edilmektedir. Yapılan alan yazın taramasında dil eğitimi ile ilgili öğretim programlarının değerlendirilmesinde ve çoğunlukla İngilizce dersi öğretim programının değerlendirilmesinde kullanıldığı görülmüştür. Karataş ve Fer (2009) tarafından yapılan çalışmada Yıldız Teknik Üniversitesi İngilizce II öğretim programı bağlam, girdi, süreç ve ürün (CIPP) modeli ile değerlendirilmiştir. Dinçer (2013) tarafından 2007-2008 öğretim yılından itibaren (kademeli olarak) uygulamaya konulan 7.sınıf İngilizce Programı Stufflebeam'in Bağlam- Girdi- Süreç- Ürün (CIPP) Modeli temel alınarak öğretmen ve öğrenci görüşleri açısından değerlendirilmiştir. Kurt (2017), tarafından 4. Sınıf İngilizce Dersi Öğretim Programı Bağlam, Girdi,

Süreç, Ürün Modeline Göre değerlendirilmiştir. Aktı Aslan ve İzci (2017) tarafından ortaokul İngilizce Öğretim Programı öğretmen görüşlerine göre CIPP (Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün) modeli kullanılarak değerlendirilmiştir. Başaran, İlteriş ve Can (2020) tarafından 2018-2019 eğitim öğretim yılından itibaren yürütülmekte olan Ortaöğretim 8. Sınıf İngilizce Öğretim Programı Bağlam - Girdi - Süreç - Ürün (CIPP) Modeli kullanılarak öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Süer(2022) tarafından İngilizce dersi öğretim programlarını değerlendirmeye yönelik yapılan lisansüstü tezlerin incelendiği çalışmada tezlerin büyük bir kısmında programın öğeleri ve uygulamadaki etkililiğine yönelik bir değerlendirme yaklaşımının söz konusu olduğu görülmüştür. Ancak Türk Dili ve Edebiyatı Dersi öğretim programı ile ilgili çok sayıda değerlendirme çalışmaları olmasına karşın CIPP Modeli kullanılarak yapılan çalışmaların çok sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Çiftçi (2019) tarafından 9. Sınıf 2011 Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı üzerine CIPP modeli kullanılarak bir değerlendirme çalışması yapılmıştır. Yine Ayhan (2021) tarafından Ortaöğretim Dil ve Anlatım Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı, Stufflebeam'ın CIPP Modeli ile Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmiştir.

Talim Terbiye Kurulu tarafından onandıktan sonra uygulanan öğretim programlarının öğrenciler üzerindeki etkililiğinin ve niteliğinin sorgulanması ve öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerine cevap verip vermediğinin araştırılması tüm öğretim kademelerinde ve derslerde bir zorunluluktur. Bu işlem, eğitim öğretim faaliyetlerin başarısı konusunda bilgi vermesi bakımından zorunludur ve değerlendirmenin şekli, programın amacına ve özelliğine göre değişebilir. (Küçükahmet, 2009; Kısakürek, 1969). Yapılan alanyazın incelemesinde de 2018 yılında kabul edilen ve uygulanmakta olan Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programını değerlendirme çalışmalarının olmadığı belirlenmiştir. CIPP Değerlendirme modeli ile yapılacak bu araştırmadan elde edilecek sonuçların Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programının değerlendirilmesine ve daha nitelikli ve etkili programlar geliştirilmesi için katkı sağlayabileceğine inanılmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Ortaöğretim tüm sınıf düzeylerinde okuyan öğrencilerin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı hakkındaki görüşlerini Stufflebeam'ın Bağlam- Girdi-Süreç – Ürün Değerlendirme Modelini (CIPP Modeli) kullanarak belirlemektir. Eğitimde program geliştirme süreci dinamik bir yapıya sahiptir. Buna göre bir öğretim programı geliştirildikten sonra söz konusu programın etkililiği ve niteliği hakkında bir yargıya varabilmek, programın eksik yanlarını giderebilmek ve programı iyileştirebilmek için sürekli olarak bir değerlendirme sürecine tabi tutulur. Program değerlendirme sonuçları, program geliştirme uzmanlarına programa devam, gözden geçirme ya da yeni bir aşamaya geçme konusunda bilgi verir. Öğretimde program değerlendirme, eğitim öğretim faaliyetlerinin denencel olması, bir kalite kontrol ihtiyacının sürekli hissedilmesi ve öğretmen ve öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine katkı sağlaması gibi nedenlerden ötürü gereklidir (Demirel, 2015).

Bu araştırma da Stufflebeam'ın CIPP Modelinin kullanılarak öğrenci görüşlerinden hareketle 2018 yılından buyana uygulanmakta olan Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programının etkililiği ve niteliği hakkında bir değerlendirme çalışması hedeflenmektedir. Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1) Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programının etkililiği ve niteliği hakkındaki görüşlerinin genel düzeyi nedir?

Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programının etkililiği ve niteliği hakkındaki görüşleri arasında bağlam değerlendirme, girdi değerlendirme, süreç değerlendirme ve ürün değerlendirme boyutları açısından

2) Cinsiyet

3) Sınıf Düzeyi

- 4) Okul Türü
- 5) Türk Dili ve Edebiyatı Dersine ilişkin tutum değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 6) Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi öğretim programının bağlam, girdi, süreç ve ürün boyutları açısından görüşleri arasında nasıl bir ilişki vardır?

Yöntem

Araştırmada nicel araştırma desenlerinden tarama araştırma deseninden yararlanılmıştır. Tarama araştırmalarında araştırma konusu, araştırma örneklemini oluşturan grubun o konuya ilişkin bilgileri, algıları ve tutumları incelenir ve araştırma sonuçları evrene genellenmeye çalışılır (Tuncer, 2020). Bunun için de mümkün olduğunca çok sayıda kişiye ulaşılmaya çalışılır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak Karataş (2007) tarafından Stufflebeam 'in CIPP Değerlendirme Modeli ölçüt alınarak İngilizce Dersi Öğretim Programı için hazırlanan ve Çiftçi (2019) tarafında Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı için uyarlaması yapılan Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programını CIPP Modeli İle Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek içerisinde yer alan maddeler beşli Likert tipinde (1) Kesinlikle katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kısmen katılıyorum, (4) Katılıyorum, (5) Tamamen katılıyorum biçiminde olacaktır. Katılımcıların ölçekteki maddelere verdikleri cevaplardan ortaya çıkan ortalamaları arasında bazı değişkenler açısından anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için ayrıca bağımsız değişken olarak kabul edilebilecek demografik özelliklere ilişkin sorulara da yer verilmiştir.

Evren Örneklem

Araştırmada Siirt İl Merkezinde buluna tüm ortaöğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenler ve Siirt il merkezindeki ortaöğretim okullarında okuyan tüm öğrenciler evren olarak kabul edilmiştir. Örneklem olarak de seçkisiz ve kolay ulaşılabilir örneklemeye başvurulmuştur. Çünkü bu örnekleme tekniği ile araştırmacı içinde bulunulan pandemi koşullarını da dikkate alarak ulaşabildiği ve evreni temsil edebilecek yeterlikteki sayıdaki öğrencilerden 2021-2022 öğretim yılı bahar yarıyılında seçkisiz olarak veri toplamaya çalışılmıştır.

Veri toplama araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Karataş (2007) tarafından Stufflebeam 'in CIPP Değerlendirme Modeli ölçüt alınarak İngilizce Dersi Öğretim Programı için hazırlanan ve Çiftçi (2019) tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı için uyarlaması yapılan Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programını CIPP Modeli İle Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek içerisinde yer alan maddeler beşli Likert tipinde (1) Kesinlikle katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kısmen katılıyorum, (4) Katılıyorum, (5) Tamamen katılıyorum biçiminde olacaktır. Katılımcıların ölçekteki maddelere verdikleri cevaplardan ortaya çıkan ortalamaları arasında bazı değişkenler açısından anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için ayrıca bağımsız değişken olarak kabul edilebilecek demografik özelliklere ilişkin sorulara da yer verilmiştir.

Bu çalışmada kullanılan ölçeğin geneli ve alt boyutlarının Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı düzeyini belirlemek için yapılan analiz sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 1. Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programını CIPP Modeli İle Değerlendirme Ölçeği Güvenirlik Analizi Sonuçları

	Madde Sayısı	Cronbach Alpha (α)
Ölçeğin Geneli	36	.95
Bağlam Değerlendirme	6	.80
Girdi Değerlendirme	8	.85
Süreç Değerlendirme	14	.90
Ürün Değerlendirme	8	.89

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere, hem ölçeğin geneli hem de alt boyutları için elde edilen Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları 0.70 üzerinde olduğu için ölçme aracının iç tutarlılık katsayısının yüksek ve ölçeğin de oldukça güvenilir olduğu söylenebilir.

Verilerin toplanması

Araştırmada kurum olarak; Siirt İl Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde yer alan tüm ortaöğretim okulları seçilmiştir. Katılımcı olarak da bu okulların tüm sınıf seviyelerinde okuyan öğrenciler seçilmiştir. Araştırmada Siirt İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınacak araştırma izninden sonra seçkisiz ve kolay ulaşılabilir örnekleme anlayışına göre okul idarelerinin bilgisi dâhilinde gönüllülük esasına göre öğrencilere Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programını CIPP Modeli İle Değerlendirme Ölçeği uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplama süreci tamamlandıktan sonra eksik veya ilgisiz doldurulmuş olan veriler ayıklandıktan sonra kalan 552 veri ile SPSS 25 Paket Programından yararlanılarak analiz edilmiştir. Öncelikle verilerin normal bir dağılıma sahip olup olmadığını belirlemek için Kolmogorov Smirnov testi uygulanmış ve analiz sonucunda anlamlılık değeri $0.00 < 0.05$ olduğu için verilen normal bir dağılıma sahip olmadığı belirlenmiş ve nonparametrik testlerin kullanılabileceği yargısına varılmıştır. İstatistiksel olarak; betimsel istatistik, Mann-Whitney U Testi ve Kruskal - Wallis H testleri ve CIPP Modelinin bağlam, girdi, süreç ve ürün boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon analizi uygulanmıştır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Araştırma Siirt Üniversitesi Etik Kurulu'nun 10. 03. 2022 -2332 tarih ve sayılı kararının onayıyla yapılmıştır.

Bulgular

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programının etkililiği ve niteliği hakkındaki görüşlerinin genel düzeyine ilişkin yapılan betimsel istatistik sonucunda aşağıdaki tabloda belirtilmiş olan bulgular elde edilmiştir.

Tablo 2. Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programını CIPP Modeli İle Değerlendirme Ölçeği Betimsel İstatistik Bulguları

	Maddeler	X	SS	Katılma Düzeyi
1	Program dil becerilerimin gelişimi için uygundur.	3,07	1,30	K1s. Katıl.
2	Programda okuma, yazma, dinleme ve konuşma gibi dil becerileri iyi dengelenmiştir.	3,16	1,32	K1s. Katıl.
3	Programın kazanımları Türk Edebiyatı ile ilgili ihtiyaçlarımı karşılamaktadır.	2,93	1,23	K1s. Katıl.
4	Programın kazanımları Türk Edebiyatı ön bilgime uygundur.	2,98	1,32	K1s. Katıl.
5	Programdaki konuların güçlük dereceleri ile süreleri uyumludur.	2,83	1,30	K1s. Katıl.
6	Programın toplam süresi yeterlidir.	3,20	1,47	K1s. Katıl.
7	Ders kitabı seviyeme uygundur.	2,98	1,39	K1s. Katıl.
8	Ders kitabı ilgimi çekecek niteliktedir.	2,33	1,27	K1s. Katıl.
9	Ders kitabının içeriği programın kazanımları ile uyumludur	2,84	1,24	K1s. Katıl.
10	Ders kitabının içeriği anlaşılabilir	2,92	1,32	K1s. Katıl.
11	Programda kullanılan materyaller (araç- gereçler) öğrenmemi kolaylaştırmaktadır.	2,71	1,35	K1s. Katıl.
12	Programda kullanılan materyaller (araç - gereçler) ilgimi çekecek niteliktedir.	2,72	1,32	K1s. Katıl.
13	Program süresince gerektiğinde konu tekrarları yapılır.	3,17	1,37	K1s. Katıl.
14	Program aktif olarak derse katılmamı sağlar.	3,06	1,34	K1s. Katıl.
15	Program süresince uygulanan sınav sayısı yeterlidir.	3,42	1,49	Katılıyorum
16	Programda ikili ya da grup çalışmaları yapılabileceğimiz etkinlikler mevcuttur.	2,65	1,34	K1s. Katıl.
17	Programda dil becerilerimi kullanabileceğim etkinlikler mevcuttur.	2,84	1,28	K1s. Katıl.
18	Programda Türk Edebiyatı dersi ile ilgili problemlerimin çözümüne yeterli zaman harcanır	2,98	1,33	K1s. Katıl.
19	Programda uygulanan öğrenme etkinlikleri öğretmen merkezlidir.	3,13	1,34	K1s. Katıl.
20	Programda uygulanan öğrenme etkinlikleri öğrenci merkezlidir.	2,88	1,29	K1s. Katıl.
21	Programda uygulanan etkinlikler ilgi çekicidir.	2,69	1,33	K1s. Katıl.
22	Program, bana okuduğunu yorumlama becerisi kazandırır.	3,03	1,35	K1s. Katıl.
23	Program, bana dönemin edebi dilinde yazılmış metinleri okuma ve çözümleme becerisi kazandırır.	3,09	1,36	K1s. Katıl.
24	Program, bana yazar ile metin arasındaki ilişkiyi yorumlama becerisi kazandırır	2,96	1,31	K1s. Katıl.
25	Program, bana edebi metinlerin ana düşüncesini ortaya koyma becerisi kazandırır.	3,08	1,31	K1s. Katıl.
26	Program, bana edebi metinler ile ilgili çıkarım yapma becerisi kazandırır.	2,99	1,35	K1s. Katıl.
27	Program, bana antoloji (şiir, manzume vb.) oluşturma alışkanlığı kazandırır	2,72	1,41	K1s. Katıl.
28	Program, bana Türk Edebiyatını sevdirebilir.	2,98	1,40	K1s. Katıl.
29	Program, bana toplum önünde kendimi ifade etme becerisi kazandırır	2,88	1,41	K1s. Katıl.

30	Program, Türk Edebiyatı ile ilgili ihtiyaçlarıma cevap verir.	2,92	1,29	Kıs. Katıl.
31	Program, beni Türk Edebiyatını öğrenmeye teşvik eder.	3,07	1,37	Kıs. Katıl.
32	Program, kelime hazinemini geliştirir.	3,21	1,37	Kıs. Katıl.
33	Program, konuşma becerimi geliştirir.	3,18	1,35	Kıs. Katıl.
34	Program, bana metin yapısını inceleme becerisi kazandırır.	3,09	1,34	Kıs. Katıl.
35	Program, bana şiir inceleme becerisi kazandırır.	2,89	1,35	Kıs. Katıl.
36	Program, bana topluluk karşısında şiir okuma becerisi kazandırır.	2,80	1,43	Kıs. Katıl.
Toplam		2,95	0,83	Kıs. Katıl

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere, ortaöğretim öğrencilerinin tüm alt boyutlarda ve maddelerde Türk Dili ve Edebiyatı programının etkililiği konusunda "kısmen katılıyorum" düzeyinde bir görüşe sahip oldukları bulgusu elde edilmiştir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programının etkililiği ve niteliği hakkındaki görüşleri cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırılmıştır. Bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkeni Açısından Mann – Whitney U Testi Analizi Bulguları

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Genel	Kız	300	305,80	91740,50	29009,500	0.00
	Erkek	252	241,62	60887,50		
Bağlam Değerlendirme	Kız	300	300,11	90033,00	30717,000	0.00
	Erkek	252	248,39	62595,00		
Girdi Değerlendirme	Kız	300	299,34	89801,00	30949,000	0.00
	Erkek	252	249,31	62827,00		
Süreç Değerlendirme	Kız	300	302,91	90872,00	29878,000	0.00
	Erkek	252	245,06	61756,00		
Ürün Değerlendirme	Kız	300	303,98	91193,00	29557,000	0.00
	Erkek	252	243,79	61435,00		

Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programının etkililiği ve niteliği hakkındaki görüşleri arasında cinsiyet değişkeni açısından hem ölçeğin genelinde hem de ölçeğin tüm alt boyutlarında kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık ($p=0,00<0,05$) olduğu bulgusu elde edilmiştir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında hem ölçeğin genelinde hem de tüm alt boyutlarda kız öğrencilerin Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programının etkililiği konusunda erkek öğrencilere göre daha olumlu bir yargıya sahip oldukları söylenebilir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programının etkililiği ve niteliği hakkındaki görüşleri sınıf düzeyi değişkeni açısından karşılaştırılmıştır. Bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Sınıf Düzeyi Değişkeni Açısından Kruskal Wallis – H Testi Analizi Bulguları

	Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p
Ölçek Geneli	9. sınıf	41	281,11	3	6,94	0,07
	10. sınıf	198	297,03			
	11. sınıf	271	258,78			
	12. sınıf	42	289,56			
Bağlam Değerlendirme	9. sınıf	41	254,33	3	3,30	0,34
	10. sınıf	198	291,78			
	11. sınıf	271	268,53			
	12. sınıf	42	277,51			
Girdi Değerlendirme	9. sınıf	41	283,24	3	6,36	0,09
	10. sınıf	198	287,84			
	11. sınıf	271	260,94			
	12. sınıf	42	316,89			
Süreç Değerlendirme	9. sınıf	41	284,62	3	4,22	0,23
	10. sınıf	198	291,70			
	11. sınıf	271	262,43			
	12. sınıf	42	287,73			
Ürün Değerlendirme	9. sınıf	41	289,79	3	15,34	0,00
	10. sınıf	198	308,02			
	11. sınıf	271	250,46			
	12. sınıf	42	282,98			

Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programının etkililiği ve niteliği hakkındaki görüşleri arasında sınıf düzeyi değişkeni açısından hem ölçeğin genelinde hem de ölçeğin tüm alt boyutlarında -ürün değerlendirme alt boyutu hariç- öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulgusu elde edilmiştir. Ürün değerlendirme alt boyutunda sıra ortalamaları dikkate alındığında 10. sınıf öğrencilerinin sıra ortalaması puanlarının diğer sınıflardaki öğrencilerin sıra ortalamaları puanından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yapılan Mann Whitney U Testi sonucunda 10. sınıf öğrencileri ile 11. sınıf öğrencileri arasında 10. sınıf öğrencileri lehine ($p=0.00<0.05$) anlamlı bir farklılık olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programının etkililiği ve niteliği hakkındaki görüşleri okul türü değişkeni açısından karşılaştırılmıştır. Bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Okul Türü Değişkeni Açısından Kruskal Wallis – H Testi Analizi Bulguları

	Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p
Ölçek Geneli	Fen Lisesi	46	264,39	4	4,31	0,36
	Anadolu Lisesi	266	274,61			
	Sosyal Bilimler Lisesi	98	279,79			
	İmam Hatip Lisesi	77	257,67			
	Meslek Lisesi	65	310,14			
Bağlam Değerlendirme	Fen Lisesi	46	271,51	4	3,24	0,51
	Anadolu Lisesi	266	275,98			
	Sosyal Bilimler Lisesi	98	287,26			
	İmam Hatip Lisesi	77	251,81			
	Meslek Lisesi	65	295,18			
Girdi Değerlendirme	Fen Lisesi	46	251,40	4	7,42	0,11
	Anadolu Lisesi	266	269,76			
	Sosyal Bilimler Lisesi	98	275,20			
	İmam Hatip Lisesi	77	276,25			
	Meslek Lisesi	65	324,08			
Süreç Değerlendirme	Fen Lisesi	46	281,98	4	1,95	0,74
	Anadolu Lisesi	266	271,19			
	Sosyal Bilimler Lisesi	98	284,77			
	İmam Hatip Lisesi	77	264,90			
	Meslek Lisesi	65	295,65			
Ürün Değerlendirme	Fen Lisesi	46	267,76	4	6,67	0,15
	Anadolu Lisesi	266	282,73			
	Sosyal Bilimler Lisesi	98	265,89			
	İmam Hatip Lisesi	77	245,70			
	Meslek Lisesi	65	309,68			

Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programının etkililiği ve niteliği hakkındaki görüşleri arasında okul türü değişkeni açısından hem ölçeğin genelinde hem de ölçeğin tüm alt boyutlarında öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulgusu elde edilmiştir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programının etkililiği ve niteliği hakkındaki görüşleri Türk Edebiyatı dersine yönelik tutum değişkeni açısından karşılaştırılmıştır. Bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Türk Edebiyatı Dersine Yönelik Tutum Değişkeni Açısından Kruskal Wallis – H Testi Analizi Bulguları

	Gruplar	n	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p
Ölçek Geneli	Oldukça Olumsuz	80	109,48	3	161,057	0.00
	Olumsuz	59	205,71			
	Biraz Olumlu	260	284,70			
	Olumlu	153	377,19			
Bağlam Değerlendirme	Oldukça Olumsuz	80	138,16	3	141,668	0.00
	Olumsuz	59	193,14			
	Biraz Olumlu	260	276,90			
	Olumlu	153	380,30			
Girdi Değerlendirme	Oldukça Olumsuz	80	123,73	3	105,575	0.00
	Olumsuz	59	241,93			
	Biraz Olumlu	260	292,19			
	Olumlu	153	343,04			
Süreç Değerlendirme	Oldukça Olumsuz	80	120,89	3	132,960	0.00
	Olumsuz	59	219,75			
	Biraz Olumlu	260	284,38			
	Olumlu	153	366,36			
Ürün Değerlendirme	Oldukça Olumsuz	80	125,67	3	133,418	0.00
	Olumsuz	59	210,46			
	Biraz Olumlu	260	283,75			
	Olumlu	153	368,51			

Türk Dili ve Edebiyatı dersine yönelik tutum değişkeni açısından hem ölçeğin genelinde hem de ölçeğin tüm alt boyutlarında Türk Dili ve Edebiyatı dersine yönelik olumlu bir tutuma sahip olan öğrencilerin sıra ortalamaları puanlarının diğer gruplardaki öğrencilerden daha yüksek olduğu ve puan farkının hem ölçeğin genelinde hem de tüm alt boyutlarda ($p=0.00<0.05$) anlamlı bir farklılığa sahip olduğu bulgusu elde edilmiştir. Hangi gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirlemek için Mann Whitney - U Testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda ölçeğin geneli ve tüm boyutlarda biraz olumlu, olumsuz ve oldukça olumsuz tutuma sahip olan öğrencilere karşı Türk Dili ve Edebiyatı dersine yönelik olumlu bir tutuma sahip olan öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık ($p=0,00<0,05$) olduğu bulgusu elde edilmiştir. Ayrıca ölçeğin geneli ve tüm boyutlarda olumsuz ve oldukça olumsuz tutuma sahip olan öğrencilere karşı Türk Dili ve Edebiyatı dersine yönelik biraz olumlu bir tutuma sahip olan öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık ($p=0,00<0,05$) olduğu bulgusu elde edilmiştir. Yine ölçeğin geneli ve tüm boyutlarda oldukça olumsuz tutuma sahip olan öğrencilere karşı Türk Dili

ve Edebiyatı dersine yönelik olumsuz bir tutuma sahip olan öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık ($p=0,00<0,05$) olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programının etkililiği ve niteliği hakkındaki görüşleri arasında bağlam, girdi, süreç ve ürün boyutları açısından nasıl bir ilişki olduğuna dair bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 7. CIPP Modeli Boyutları Arasındaki İlişkiye Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Bulguları

		Bağlam ortalama	Girdi ortalama	Süreç ortalama	Ürün ortalama
BAĞLAMORTALAMA	Korelasyon	1	,64**	,71**	,60**
	P		,00	,00	,00
	N	552	552	552	552
GİRDİORTALAMA	Korelasyon	,64**	1	,72**	,63**
	P	,00		,00	,00
	N	552	552	552	552
SÜREÇORTALAMA	Korelasyon	,71**	,72**	1	,80**
	P	,00	,00		,00
	N	552	552	552	552
ÜRÜNORTALAMA	Korelasyon	,60**	,63**	,80**	1
	P	,00	,00	,00	
	N	552	552	552	552

**İlişki düzeyi ($p=0.00$).

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere, tüm boyutlar arasında pozitif ve yüksek düzeyde ($F=0.64$, $F=0.71$, $F=0.60$, $F=0.72$, $F=0.63$, $F=0.80$) bir ilişki vardır. Aynı zamanda tüm boyutlar arasındaki bu ilişkinin anlamlı olduğu ($p=0.00<0.005$) bulgusu elde edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programının etkililiğine ilişkin görüşlerinin saptanmaya çalışıldığı bu çalışmada Stufflebeam'in CIPP Modeli esas alınmıştır. Bu modelde öğretim programının hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme öğeleri ölçüt alınarak Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün boyutunda öğretim programını değerlendirmeyi amaçlayan CIPP Modeli ile değerlendirme ölçeği kullanılmıştır.

Yapılan alanyazın taramasında CIPP Modeli kullanılarak 2018 Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programını değerlendiren herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Ancak 2018 yılında güncellenen Dil ve Anlatım Dersi Öğretim Programı, 2011 yılında yayımlanan Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı, Türkçe Dersi Öğretim Programı ve İngilizce dersi öğretim programının

etkililiği ve niteliğini CIPP Modeli kullanılarak ortaya koymayı hedefleyen bazı çalışmalara ulaşılmıştır.

Araştırmanın birinci alt problemi ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programının etkililiği ve niteliği hakkındaki görüşlerinin genel düzeyini betimlemeye yöneliktir. Yapılan analizler sonucunda ortaöğretim öğrencilerinin tüm alt boyutlarda ve maddelerde Türk Dili ve Edebiyatı programının etkililiği konusunda ne tamamen olumsuz, ne de tamamen olumlu olan orta seviyede bir kanaate sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Yapılan alan yazın taramasında Ayhan (2021) tarafından CIPP Modeli ölçüt alınarak yapılan çalışmada 2018 yılında güncellenen 9 - 12. Sınıf Dil ve Anlatım Dersi öğretim programının Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri tarafından orta seviyede bir yeterlilikte görüldüğü belirlenmiştir. Bozkırlı ve Er (2018) tarafından yapılan nitel çalışmada ise Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programı, program kazanımlarına ulaşma noktasında yetersiz görülmüş, ancak bu yetersizliğin programdan değil, öğrenci faktöründen kaynaklandığı sonucu dile getirilmiştir. Çiftçi (2019) tarafından yapılan çalışmada 9. Sınıf Türk Edebiyatı dersi olarak değerlendirirken, öğrenciler de ürün değerlendirme boyutunda yetersiz olarak değerlendirmişlerdir. Kayhan ve Gürol (2019) tarafından 2017 Türkçe dersi öğretim programı CIPP Modeli kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda bağlam değerlendirme boyutunda öğretmenler programın kazanımları, metin ve etkinliklerini olumlu bulmuşlardır. Girdi değerlendirme boyutunda öğrencileri yetersiz gördükleri, süreç değerlendirme boyutunda öğretmenlerin genel olarak süreçten memnun olduğu; öğrenciden kaynaklı sıkıntılar yaşadıkları belirlenmiştir.

Cinsiyet değişkeni açısından hem ölçeğin genelinde hem de ölçeğin tüm alt boyutlarında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu bir yargıya sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle, cinsiyetin Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programının etkililiğinin belirlenmesinde önemli bir etken olduğu, kız öğrencilerin Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programı ve dolaylı olarak da dersi hakkında da daha olumlu anlayış ve düşünceye sahip oldukları söylenebilir. Ancak yapılan alan yazın taramasında Ayhan (2021) tarafından yapılan çalışmada Türk Dili ve Edebiyatı Dersi öğretim programıyla aynı amaca hizmet etmeyi hedefleyen Dil ve Anlatım Dersi öğretim programının etkililiği konusunda kadın ve erkek öğretmenlerin benzer görüşlere sahip olduğu sonucu dile getirilmiştir.

Sınıf düzeyi değişkeni açısından hem ölçeğin genelinde hem de ölçeğin tüm alt boyutlarında öğrencilerin birbirine yakın düzeylerde bir düşünceye sahip oldukları görülmüştür. Ancak "ürün değerlendirme" alt boyutunda 10. sınıf öğrencilerinin 11. sınıf öğrencilerine karşı daha olumlu bir yaklaşıma sahip oldukları görülmüştür.

Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programının etkililiği ve niteliği hakkındaki görüşleri arasında okul türü değişkeni açısından hem ölçeğin genelinde hem de ölçeğin tüm alt boyutlarında öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, okul türü her ne olursa olsun öğrencilerin birbirine yakın düzeylerdeki aritmetik ortalamalara sahip oldukları görülmüştür.

Analiz sonucunda Türk Dili ve Edebiyatı dersine yönelik tutum düzeyinin ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programının etkililiği ve niteliği hakkındaki görüşleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çünkü analiz sonucunda Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programı hakkında "olumlu" bir tutuma sahip olduğunu belirten öğrencilerin Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programının etkililiği hakkında da diğer "biraz olumlu", "olumsuz" ve "oldukça olumsuz" tutumuna sahip olduğunu belirten öğrencilerden daha yüksek ve olumlu bir ortalamaya sahip oldukları görülmüştür. Buna göre hem ölçeğin genelinde hem de ölçeğin tüm alt boyutlarında biraz olumlu, olumsuz ve "oldukça olumsuz" tutuma sahip olan öğrencilere karşı, Türk Dili ve Edebiyatı dersine yönelik "olumlu" bir tutuma sahip olan öğrencilerin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programının etkililiği ve niteliği hakkında olumlu bir yargıya sahip oldukları sonucunda ulaşılmıştır. Ayrıca ölçeğin geneli ve tüm boyutlarda "olumsuz" ve

"oldukça olumsuz" tutuma sahip olan öğrencilere karşı Türk Edebiyatı dersine yönelik "biraz olumlu" bir tutuma sahip olan öğrencilerin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programının etkililiği ve niteliği hakkında daha olumlu ve kabul edilebilir bir yaklaşım içinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine ölçeğin geneli ve tüm boyutlarda "oldukça olumsuz" tutuma sahip olan öğrencilere karşı Türk Dili ve Edebiyatı dersine yönelik "olumsuz" bir tutuma sahip olduğunu belirten öğrencilerin Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programını daha etkili olarak kabul ettikleri söylenebilir.

Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programını değerlendirmeyi amaçlayan ölçeğin dört alt boyutu arasında pozitif ve yüksek düzeyde bir ilişki vardır. Bu sonuç ile CIPP Modelinin “bağlam, girdi, süreç ve ürün boyutları açısından ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programı hakkındaki görüşleri arasında doğru orantılı ve anlamlı düzeyde bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Ayhan (2021) tarafından yapılan çalışmada da Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin Dil ve Anlatım Dersi öğretim programı hakkındaki görüşleri arasında CIPP Modelinin tüm alt boyutları arasında orta seviyede pozitif anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Araştırmada elde edilen sonuçlardan hareketle aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur. Araştırma sonucunda ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı Dersinin etkililiği ve niteliği konusunda düşük orta seviyede bir yargıya sahip oldukları görülmüştür. Yapılacak bir nitel çalışma ile bunun nedenleri araştırılabilir. Kız öğrencilerin Türk Dili ve Edebiyatı Dersinin etkililiği ve niteliği konusunda erkek öğrencilerden daha olumlu bir düşünceye sahip oldukları görülmüştür. Bunun nedeni nitel bir araştırma ile sorgulanabilir. Farklı sınıf seviyelerinde olan öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Bununla ilgili olarak öğretim programının içeriği sınıf seviyeleri açısından bir doküman analizi ile incelenebilir.

Lisans Bilgileri

Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi’nde yayımlanan eserler Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Copyrights

The works published in Electronic Journal of Education Sciences are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Etik Beyannamesi

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen kurallara uyulduğunu ve “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirmediğimizi beyan ederiz. Aynı zamanda yazarlar arasında çıkar çatışmasının olmadığını, tüm yazarların çalışmaya katkı sağladığını ve her türlü etik ihlalinde sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu bildiririz. Araştırma Siirt Üniversitesi Etik Kurulu’nun 10. 03. 2022 -2332 tarih ve sayılı kararının onayıyla yapılmıştır.

Kaynakça

- Akdoğdu, E. & Uşun, S. (2017). Sınıf öğretmenliği lisans programının öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda bağlam, girdi, süreç ve ürün (CIPP) modeli ile değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 16 (2) , 826-847. DOI: 10.17051/ilkonline.2017.304738
- Aktı Aslan, S.,& İzci, E. (2017). Evaluation of secondary school english teaching program according to the remarks of teachers with context, input, process and product (CIPP) model, *İnönü University Journal of the Faculty of Education*, 18(2), 33-44. DOI: 10.17679/inuefd.323402
- Alak, G. & Nalçacı, A. (2012). Hayat bilgisi öğretim programı öğelerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (33), 36-51.
- Altınsoy, T. & Küçüksüleymanoğlu, R. (2021). 5. Sınıf müzik eğitimi programının (2017) Stufflebeam'in CIPP modeli'ne göre değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 6 (1) , 11-36.
- Atik, S. & Aykaç, N. (2017). 2009 ve 2015 Türkçe öğretim programlarının eğitim programı öğeleri açısından değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (3) , 586-607. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59420/853403>
- Ayhan, Y. Z. (2021). Ortaöğretim dil ve anlatım dersi (9-12. Sınıflar) öğretim programının Stufflebeam'in CIPP modeli çerçevesinde öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 7(27) , 505-526.
- Aykaç, N. , Küçük, H. , Kartal, M.,Tilkibaş, Ş. & Keskin, G. (2011). Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan günümüze 4. ve 5. sınıf fen öğretim programlarının öğretim programının öğelerine göre değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 10 (3) , 824-835.
- Başaran, M., Can, M. S. & Özdemir, O. İ. (2020). 8. Sınıf İngilizce öğretim programının bağlam, girdi, süreç ve ürün (CIPP) modeline göre değerlendirilmesi. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11 (3) , 154-178. DOI: 10.19160/ijer.767692
- Bozkırlı, K.Ç. ve Er, O. (2018). Türk dili ve edebiyatı dersi öğretim programının uygulanabilirliğinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi, *Uluslararası Türkçe Kültür Edebiyat Eğitim Dergisi*, 7(3), 1931 -1946.
- Bozkurt, S. &Aslanargun, E. (2015). Okul müdürlerinin öğretim programlarının uygulanmasına ilişkin görüşleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (2).
- Büyüköztürk, S., Kılıç Çakmak, E., Akgün, O. E., Karadeniz, S., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Yayıncılık.
- Çiftçi, F. (2019). *Ortaöğretim 9. Sınıf 2011 Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programının CIPP modeline göre değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çopur, E. , Türkmenoğlu, M. , Artut, P. & Bal, P. (2021). Stufflebeam'ın CIPP modeline göre ilköğretim matematik dersi öğretim programını değerlendirme ölçeği. *International Journal of Educational Spectrum*, 3 (2) , 150-175. DOI: 10.47806/ijesacademic.903747
- Demirel, Ö. (2015). *Eğitimde Program Geliştirme*. Pegem A Yayıncılık.
- Dinçer, B. (2013). *7. Sınıf İngilizce öğretim programının Stufflebeam'in bağlam-girdi-süreç-ürün (CIPP) modeline göre değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayıncılık.

- Karataş, H. Fer, S. (2009). Evaluation of English Curriculum at Yıldız Technical University Using CIPP Model, *Education and Science* Vol. 34, No 153, 47 -60.
- Kayhan, E., Gürol, M. (2019). Türkçe Öğretim Programı (2017)'nın Stufflebeam'in (CIPP) modeline göre değerlendirilmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 4 (1), 48-67.
- Kurt, A. (2017). 4. Sınıf İngilizce dersi öğretim programının bağlam, girdi, süreç, ürün modeline göre değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 30, 508-524
- Kurt, A. Ve Erdoğan, M. (2015). Program Değerlendirme Araştırmalarının İçerik Analiz ve Eğilimleri; 2004-2013 Yılları Arası. *Eğitim ve Bilim*, 40(178). DOI:<http://dx.doi.org/10.15390/EB.2015.4167>
- Küçükahmet, L. (2009). *Program geliştirme ve öğretim*. Nobel Yayıncılık.
- Küçükahmet, L. (1997). *Eğitim programları ve öğretim*. Gazi Kitabevi.
- Kısakürek, M. A. (1969). Eğitim programlarının geliştirilmesi ile öğretim süreçleri arasındaki ilişkiler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(1), 45- 53.
- Koç, E. S. (2021). Türkçe dersi öğretim programları ile okuma becerileri öğretim programının uluslararası okuma yeterlikleri bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 50 (230) , 169-193. DOI: 10.37669/milliegitim.702775
- Kösterelioğlu, İ. & Özen, R. (2014). 4. ve 5. Sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programının öğelerinin değerlendirilmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 286-316.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2011). *Ortaöğretim Türk Edebiyatı Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara.
- Musal, B. (2006). Program değerlendirme. Tıp Tabip Dünyası. Özel Sayı. Erişildiği site: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/199101>
- Ornstein, A. C.,& Hunkins, F. P. (2004). *Curriculum foundations: Principles and theory*. Allynand Bacon.
- Özdemir, S.M. (2009). Eğitimde Programı Değerlendirme ve Türkiye'de Eğitim Programlarını Değerlendirme Çalışmalarının İncelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (2) , 126-149.
- Süer, S. (2022). Türkiye’de İngilizce Dersi Öğretim Programlarını Değerlendirmeye Yönelik Yapılan Lisansüstü Tezlerin Sistematik Analizi (2005-2021 Yılları Arası). *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9, 528-544. doi:10.30.900/kafkasegt.963984
- Tekbıyık, A. & Akdeniz, A. R. (2008). İlköğretim fen ve teknoloji dersi öğretim programını kabullenmeye ve uygulamaya yönelik öğretmen görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2 (2) , 23-37
- Tuncer, M. (2020) Nicel araştırma desenleri. B. Oral ve A. Çoban (Edit), *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Yangın, B. (2005). İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzunun değerlendirilmesi. <https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/29473511>
- Yüksel, İ. (2010). *Türkiye için program değerlendirme standartları oluşturma çalışması*. (Doktora Tezi.)Erişildiği site: <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/3412/1017689.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Yıldız, Ş. (2018). 2009, 2013 ve 2017 ortaokul matematik öğretim programlarının karşılaştırılması.
Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,2(2),1-25.